

СЕКЦІЯ ІІІ

АНТРОПОЛОГІЗАЦІЯ НАУКИ І СТАНОВЛЕННЯ ГУМАНІТАРНО-НАУКОВИХ ПАРАДИГМ

Бабкова Н.В.

*Харківська державна академія культури, викладач
м. Харків, Україна*

СЕМАНТИКА АТРИБУТІВ КОЗАЦЬКОЇ ВЛАДИ В ІСТОРИОГРАФІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ СЕРЕДИНИ ХХ СТ.

Етноментальні особливості народу, його світобачення, ціннісні орієнтири, історична пам'ять акумулюються в символах. Кожна культура має свою систему символів, які постають як явище, пов'язане з мисленням і свідомістю, фольклором і мовою, і залежать від культурно-історичної духовності народу та зумовлені його ментальністю. Символи є найважливішими механізмами пам'яті культури, вони переносять тексти, сюжетні схеми й інші семіотичні утворення з одного пласту культури до іншого. Стійкі конструкції символів виконують функцію механізмів культурної єдності, стаючи складовою «генетичного коду» нації.

Саме цих принципів дотримувалися історики української діаспори, значна частина яких була свідками подій 1917–1921 рр., через що вивчення козацької символіки здійснювалося в рамках заідеологізованого державницького підходу. Питання розвитку інсигній Війська Запорозького подавалося в ретроспективі єдиної національно-державницької традиції, а саме: княжа доба – козацько-гетьманська – модерна державність. Така логіка простежується в праці В. Січинського [1, с. 39], який, на прикладах використання жовто-блакитного сполучення кольорів у козацькі часи, довів нерозривність державотворчих традицій на українських землях.

Найбільш вагомим, з проблематики атрибутів козацької влади, стала стаття прем'єр-міністра українського уряду в екзилі В. Прокоповича [2], аналіз стану української сфрагістики в якій, від Київської Русі до 1930-х рр., здійснено з наголосом на питанні печаток І. Виговського, Ю. Хмельницького, П. Суховієнка як вписаних у семантичне поле матеріально-речовим свідченням боротьби українського народу за власну державність.

Ретроспективу українського прапорництва від прадавніх часів до першої третини ХХ ст. містять праці М. Битинського [3, с. 13; 4, с. 14-15], який визначив основні періоди формування прапорів, типологію форм, походження, розмірів, кольору та мистецького оформлення. Жовто-блакитні кольори, відомі за часів Б. Хмельницького, геральдист пояснив впливом шведських традицій за часів гетьманування І. Мазепи.

Дослідження Р. Климкевичем [5, с. 26 -28] семантики стягів городского козацтва показало, що прапори городского козацтва були не лише військовими, але й державно-службовими та земськими відзнаками українського суспільства середини XVII – XVIII ст. Також проблемі козацької атрибутики як державної символіки було присвячено і невеликі повідомлення О. Волинця, Я. Ісаєвича, О. Сокольського.

Таким чином, незважаючи на висвітлення інсигній Війська Запорозького як знаків державної влади, історики діаспори об'єктом своїх досліджень вибрали лише сфрагістичні й вексилологічні пам'ятки, залишивши поза увагою всі інші клейноди, чим ідеологізували коннотативний діапазон атрибутів козацької влади в семіотичному полі української культури.

Література:

1. Січинський В. Ю. Український тризуб і прапор – Вінніпег : Тризуб, 1953. – 58 с.
2. Прокопович В. К. «Печать малороссийская»: Сфрагістичні етюди // Записки наукового товариства імені Шевченка. – Париж – Нью-Йорк, 1954. – Т. 163. – С. 19–106.
3. Битинський М. Українські військові прапори і корогви // Український військовий журнал «Вісті». – 1963. – Ч. 109. – С. 11–13.
4. Битинський М. Українські військові прапори і корогви // Український військовий журнал «Вісті». – 1963. – Ч. 111. – С. 14–16.
5. Климкевич Р. О. Прапорництво українського городского козацтва // Українське козацтво. – 1971. – № 3. – С. 26–29.

Горбатюк Т.В.

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України, к.ф.н., доцент
м. Київ, Україна*

НАУКА СЬОГОДЕННЯ ТА ЇЇ РЕТРОСПЕКТИВА

Сучасний соціум – це складна динамічна система, яка сформувалась в результаті неспинного розвитку людини, науки, техніки та технологій. Здобутки фундаментальної та практичної науки в XXI столітті дають неймовірні можливості сучасному людству. Вони не тільки кардинально перетворюють світоглядний ландшафт людського існування, а й дають реальні важелі впливу для вирішення проблем, з якими зіштовхується соціум сьогодення.